

Evropska nova romantika

Evropska književnost konca 19. stoletja – Fin de siècle

Po koncu naturalizma, se v Franciji začne oživljati romantika. Zanika naturalizem, v ospredje postavlja dušo, Naravo, sanjsko Ljubezen, čustva. V Sloveniji smo tačas imeli moderno.

Pojavijo se **nova romantika, dekadenca, simbolizem in impresionizem**. Vsi ti slogi se med seboj prepletajo. Razvijejo se vse književne vrste in zvrsti (tudi prosti verz).

Nova romantika

- ponovno romantične teme (nasprotje med idealom in stvarnostjo, pravljичnost, razpoloženje)
- vsakdanje prisprode iz Narave
- čutno-senzualna Ljubezen, lepota pesniške duše, domišljjski svet, skrivnostna preteklost, notranje doživetje, individualizem ...
- svetobolje, sentimentalizem, senzualizem
- dovršene pesniške oblike (urejen verz in rima)
- pesem v prozi

Dekadenca

- izhaja iz fr. *decadere* (propad, razkroj); skrajne, bolestne teme, čutnost, odklanja navadno, odkriva izjemno, nemoralno, estetika grdega (mešanje erotike in religioznosti). Grdo napravi za lepo.
- Dekadenti hrepenijo po spiritualnosti in čistosti kot nasprotju razkroja. Živijo izven družbe, morale in literarne umetnosti. Vdajajo se drogam in senzualnim užitek. V ospredje postavljajo dušo posameznika in načelo svobodne umetnosti (kot nasprotje naturalizmu).
- Pesniki □ *larpurlartisti* (umetnost je sama sebi namen) Wilde, Baudelaire
 - Poezija preseneča z oblikami, besedami ... povezovanje, opisovanje različnih čutov (sluh, vid ...)
 - *sinestezijska* ali *soobčutje* (kričeča barva)
- zagovorniki dekadence porušijo vrednote, zanikajo jezik in umetnost prejšnjega obdobja, zagovarjajo boemstvo

Simbolizem

- literarni slog, v katerem se izražajo s simboli. Ločimo stalne simbole (golob, križ, mavrica ...) in pesniške simbole, ki so enkratni in imajo pomen razviden šele v kontekstu posameznega dela ali opusa posameznega pisca.
- išče neko globljo resničnost, ki je vsakdanji zavesti prikrita – to dela s pomočjo vizij in simbolov.
- Zagovarja *larpurlartizem*.
- Snov črpa iz sanj, mistike, panteizma ...
- Začetnik Baudelaire (pesem Sorodnosti)

Impresionizem

- izhaja iz izraza *impressio* – vtis.
- Temelji na filozofiji trenutka.
- Sprva se pojavi v slikarstvu (Monet)
- Črpa iz Narave (kot haiku), zunanjega sveta
- Pojavi se uporaba tripičja (stvari ni potrebno razlagati)
- Močno subjektivno – zaradi vtisov

Avtorji:

- začetnik Charles Baudelaire (fr, simbolizem, dekadenca)
- Paul Verlaine (fr. pesnik, simbolizem, dekadenca)
- Arthur Rimbaud (fr. pesnik)
- Stephan Mallarme (fr. pesnik)

- Whitman (Amerika)
- Oscar Wilde (Anglija)

Oscar Wilde

1854 – Irska

1881 – izbirka Pesmi

1888 – Pravljice (Srečni princ in druge zgodbe)

1891 – Zločin lorda Arthurja Savila in druge zgodbe, Slika Doriana Greya, Hiša granatnih jabolk

1893 – Saloma

1897 – De profundis

1900 – Pariz

Bil je larpurlartist – esejist, pesnik, kritik, prozaik, dramatik. Pisal je novele, pravljice, romane, komedije in tragedije.

Saloma 1893

Saloma je poetična drama, enodejanka. Napisana je v dekadencnem slogu – dekadenci esteticizem, motiv je svetopisemski (zgodba o Janezu Krstniku). Drama je nabita z eroticizmom, ki se najbolj izraža preko paralelizma členov. Poudarjena je čutnost.

Dogaja se na enem mestu – Herodova palača –, vse skupaj pa se zgodi v enem večeru in sledeči noči.

Osebe so večinoma zgodovinske (Johanaan, Herodiada, Herodiadina hči – Saloma, Herod), nekatere izmišljene – kvazirealne (paž, mladi Sirijec).

Jezik je privzdignjen, svetopisemski. Govorica oseb je polna patetičnega ponavljanja, stopnjevanja, primerjanja, rotenja in zaklinjanja, kar ustvarja ritmizirano prozo, povezano z biblijsko. Osebe so podvržene banalnim človeškim slabostim in strastem.

Herod: plitvo, razuzdano Življenje, strahopetec, zaljubljen v Salomo, materialist.

Herodiada: ošabna, razumska, apatična, boji se hčere

Saloma: hedonistka, razvajena, ošabna, senzualno blazna, zaljubljena v Johanaana

Johanaan: asket, posebljena duhovnost, nasprotje H. H. in Salomi

Mladi Sirijec: zaljubljen v Salomo, obupan, predan, tragični junak

Paž: zaljubljen v Sirijca, precej objektivni

Glavni simbol je luna, ki odraža notranjost glavnih oseb, napoveduje usodo in nam pove, česa se osebe bojijo in česa si želijo (hladna devica, podivjana razuzdanka, ljubko dekle, mrtva ženska).

Dekadenco srečamo ob Salominem poljubu Johanaanove glave in ob Herodovi zaljubljenosti v Salomo.

Tematika; Salomina želja pridobiti Johanaana

Zaradi katastrofalno tragičnega konca jo uvrščamo tudi med tragedije.